

Ulstein kommune
Postboks 143
6067 ULSTEINVIK

Deres ref

Vår ref
19/4561-2

Dato
27. september 2019

Svar på spørsmål om skriftlig avstemning i konstituerende kommunestyre

Vi viser til e-post 18. september 2019, hvor det spørres om den nye kommuneloven ikke tillater skriftlige (hemmelige) avstemninger.

For å gjøre en vurdering av dette spørsmålet er det hensiktsmessig å ta utgangspunkt i hvordan dette spørsmålet er regulert i kommuneloven av 1992. Det vil kunne ha betydning for tolkningen av kommuneloven 2018.

Som et utgangspunkt for vurderingen vil departementet trekke fram at hovedregelen både i 1992-loven og 2018-loven er at avstemninger skal skje åpent i møte ved stemmetegn.

Kommuneloven av 1992

Kommuneloven av 1992 § 35 nr. 5 sier at ved valg og ansettelse kan hvert enkelt medlem kreve skriftlig avstemning. Bestemmelsen ble foreslått i NOU 1990: 13, og på side 176 fremgår de nærmere begrunnelsen for forslaget:

«For det første vil utvalget foreslå at det ved flertallsvalg og ansettelser skal holdes *skriftlig avstemning*, dersom ett medlem krever det. Dette er en kodifisering av det som lenge har vært gjeldende praksis. Poenget med lik kodifisering er at det vil virke klargjørende og gjøre regelen utvilsom. Skriftlige avstemninger vil derimot – som nå – være avskåret i forbindelse med andre avstemninger; de folkevalgte bør kunne vedstå seg sine standpunkter ved å vise hvorledes de har stemt.»

I Ot.prp. nr. 42 (1991–1992) videreførte departementet forslaget fra NOU 1990: 13. I sin begrunnelse skrev departementet på side 137:

«Departementet finner for det første å kunne gi sin støtte til forslaget om at skriftlig avstemning bare skal kunne kreves i forbindelse med valg og ansettelser. Det har i praksis vært en viss usikkerhet knyttet til skriftlige avstemninger, og Kommune lovutvalgets forslag vil her virke klargjørende.»

Når det gjelder avstemninger generelt, er hovedregelen som nevnt at dette skal skje åpent i møte ved stemmetegn. Vi viser blant annet til *Kommune loven med kommentarer* av Overå/Bernt, 6. utgave, 2014. I note 16 til § 35 nr. 5 heter det:

«Det alminnelige prinsipp er at avstemning i folkevalgte organer skjer ved stemmetegn. Dette følger av at medlemmene skal stå både rettslig og politisk ansvarlig for sin stemmegivning.»

Departementet har tidligere fått spørsmål om et kommunestyre ved flertallsvedtak kan bestemme at en avstemning skal holdes skriftlig. Svaret fra departementet er av interesse her. I sak 99/826, gjengitt i Rundskriv H-03/00, ble det uttalt:

«Som hovedregel skal avstemmingar i folkevalde organ skje ved røysteteikn, opent i møtet. Medlemene i organet er vald for å representere og stå til ansvar ovanfor sine veljarar, og normalt også ovanfor eit politisk parti som har nominert vedkommande. Ved val og tilsetjingar er det innarbeidd ein regel om at eit enkelmedlem kan krevja skriftleg avstemming, og dette er slått fast i kommune lova.

Det er etter forarbeida til kommune lova heilt klart at eit enkeltmedlem ikkje kan krevje skriftleg avstemming i andre saker enn ved val og tilsetjing.»

I saken konkluderte departementet med at kommunestyret ikke kan fastsette skriftlig avstemning i andre saker enn ved valg og ansettelse. Det vil stride mot kommune loven om et kommunestyret vedtar at visse typer avstemninger skal skje skriftlig.

Kommune loven 2018

Den nye kommune loven av 2018 viderefører ikke bestemmelsen i kommune loven 1992 § 35 nr. 5. Bakgrunnen for dette er verken omtalt i NOU 2016: 4 eller i Prop. 46 L (2017– 2018), som er de sentrale forarbeidene til den nye loven.

Hovedregelen også etter den nye loven, er at avstemninger skal skje åpent i møte ved stemmetegn. Det er ingen holdepunkter for å anta at den nye loven skulle endre denne hovedregelen. De grunnleggende hensynene bak en åpen avstemning, slik det er redegjort for i departementets sak 99/826, er fortsatt gjeldende.

Unntak fra denne hovedregelen eller prinsippet vil kun være i de tilfeller loven bestemmer det. Siden den nye loven ikke viderefører den klare hjemmelen i 92-loven om at skriftlige avstemninger kan kreves ved valg og ansettelse, må dette, etter departementets vurdering, bety at den nye loven ikke åpner for dette.

Det vil fortsatt være adgang til skriftlig avstemning der hvor loven åpner for eller forutsetter skriftlighet. Forholdsvalg etter § 7-5 og § 7-6 er et eksempel på avstemming som kan gjøres skriftlig.

Med hilsen

Siri Halvorsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Erland Aamodt
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer